

1. VILNIAUS ARKIVYSKUPIJA

III. 1.1 🏰 1895–1914 m. 📖 A. Fialko, Vilnius, 1902–1903 m. 🗣️ Rusų ir prancūzų k.

VILNIAUS MIESTO BAŽNYČIOS

Atvirukų su Vilniaus miesto bažnyčiomis yra gausu. Bažnyčios buvo vaizduojamos tiek pirmuosiuose Vilniaus atvirukuose, išleistuose XIX a. pabaigoje, tiek dabartiniuose. 2025 metais Vilniaus mieste yra 37 katalikų bažnyčios. Ne visos jų tarnauja religiniams tikslams. Šv. Kotrynos ir Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčios naudojamos kultūrinėms reikmėms, o Šv. Jurgio, Šv. Diakono Stepono, Viešpaties Dangun Žengimo (Misionierių) ir Švč. Jėzaus Širdies (vizitiečių) bažnyčios nėra veikiančios. Bažnyčios Lietuvoje buvo statomos dar prieš oficialų krikščionybės įvedimą XIV a. pabaigoje. Pirmoji lietuvių pastatyta bažnyčia yra XIII amžiuje Lietuvos karaliaus Mindaugo pastatyta Vilniaus katedra. Prieš oficialų krikštą XIV a. Vilniuje pastatytos Šv. Onos (Žemutinėje pilyje), Šv. Mikalojaus, Šv. Martyno ir pranciškonų bažnyčios (kai kurie istorikai mano, kad Šv. Onos bažnyčia ir galėjo būti pranciškonų bažnyčia). Gausesnė pirmųjų krikščioniškų bažnyčių statyba Vilniuje susijusi su Lietuvos krikštu. Lietuvos didžiojo kunigaikščio Jogailos aktu 1387 m. buvo įsteigta Vilniaus vyskupija. Dauguma Vilniaus bažnyčių yra senamiestyje. Bažnyčių bokštai tapo neatskiriama Vilniaus senamiesčio dalimi. Per šimtmečius keitėsi bažnyčių architektūra, o aštuonių kažkada Vilniuje buvusių katalikų bažnyčių neišliko iki šių dienų. 1500 metais Vilniuje buvo vienuolika katalikų bažnyčių, 1700-aisiais jau stovėjo dvidešimt septynios, o 1800-aisiais – trisdešimt viena bažnyčia (dvi iš jų neveikė). 1900 metais carinė valdžia Vilniuje dalį katalikų bažnyčių (dešimt) pavertė cerkvėmis ar pritaikė kitoms funkcijoms, tada veikė 18 bažnyčių. 1924 metais Vilniuje veikė dvidešimt aštuonios bažnyčios, o 1940 m. – trisdešimt dvi. Sovietmečiu dauguma bažnyčių buvo uždaryta ar vykdė kitas funkcijas, tad 1962 metais Vilniuje veikė tik vienuolika bažnyčių. Iš įvairių vietų fotografuotose panoraminėse nuotraukose matosi skirtingų bažnyčių bokštai, įvairios ir bažnyčios iš kelių vaizdų susidedančiuose atvirukuose.

III. 1. 2

III. 1. 2

- 1895–1914 m.
- Rusų ir prancūzų k.
- 1902 m. lapkričio 21 d.
- į Kremenecą (dabartinė Ukraina).
- Atvirukas išleistas apie 1897–1898 m.

III. 1. 3

III. 1. 4

III. 1. 5

III. 1. 3

- 1895–1914 m.
- Rusų ir prancūzų k.
- 1898 m. rugsėjo 22 d. į Karaliaučių.
- Atvirukas išleistas apie 1897–1898 m.

III. 1. 4

- 1895–1914 m.
- Rusų ir prancūzų k.
- 1913 m. lapkričio 28 d. į Prancūziją.
- Atvirukas išleistas apie 1897–1898 m.

III. 1. 5

- 1895–1914 m.
- Rusų ir prancūzų k.
- 1901 m. rugsėjo 3 d. į Varšuvą iš Vilniaus.
- Atvirukas išleistas apie 1897–1898 m.

III. 1. 6

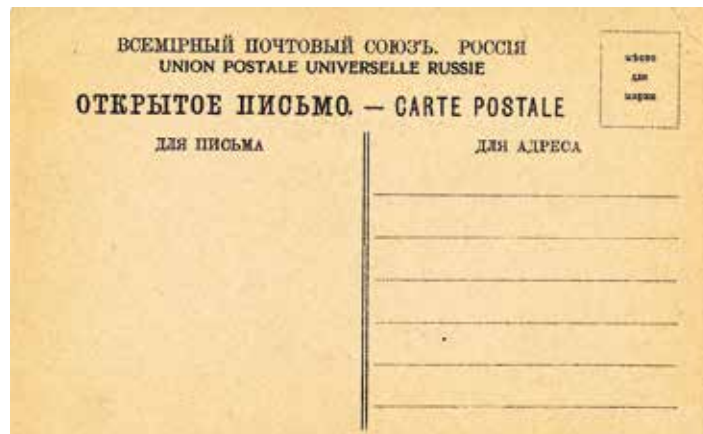
- 1895–1914 m.
- Rusų ir prancūzų k.
- 1915 m. spalio 4 d. į Vokietiją.
- Atvirukas išleistas apie 1897–1898 m.

III. 1. 6

III. 1. 7a

III. 1. 7b

III. 1. 8

III. 1. 9

III. 1. 7a, III. 1. 7b

- 1895–1914 m.
- D. Visun, 1904 m.
- Rusų ir prancūzų k.

III. 1. 8

- 1895–1914 m.
- Rusų ir prancūzų k.
- Atvirukas išleistas 1899 m.

III. 1. 9

- 1895–1914 m.
- Rusų ir prancūzų k.
- 1899 m. vasario 9 d. į Baltijos uostą (tuometinė Estijos gubernija).
- Atvirukas išleistas 1899 m.

III. 1. 10

III. 1. 11

III. 1. 12

III. 1. 13

III. 1. 10

- 1895–1914 m.
- A. Fialko, 1903 m.
- Rusų ir prancūzų k.

III. 1. 11

- 1895–1914 m.
- D. Visun, 1903 m.
- Rusų ir prancūzų k.

III. 1. 12

- 1895–1914 m.
- D. Visun, 1902 m.
- Rusų ir prancūzų k.

III. 1. 13

- 1895–1914 m.
- Stengel & Co., Dresdenas–Berlynas, apie 1899 m.
- Rusų ir prancūzų k.

Vilniaus Šv. Jurgio bažnyčia

Bažnyčios fundatorius – LDK didysis kancleris Mikalojus Radvila. Bažnyčia pastatyta pergalei prieš totorius 1506 m. Klecko mūšyje atminti. Pergalė buvo pasiekta per Švč. Mergelės Marijos Snieginės šventę (rugpjūčio 5–6 d.), todėl bažnyčia vadinta dvigubu Šv. Jurgio ir Švč. Mergelės Marijos Snieginės titulu. Pastatytas ir vienuolynas, kuriame įsikūrė senosios regulos karmelitai. 1749 m. bažnyčia ir vienuolynas sudegė. Bažnyčia atstatyta 1750–1755 m., konsekruota 1765 m. Vienuolynas 1797 m. buvo uždarytas ir perduotas dieceziniai kunigų seminarijai, kuri veikė iki 1945 metų. Įkurta Vilniuje 1582 m., ji buvo antroji aukštoji mokykla po universiteto. Uždarius vienuolyną ūkiniai jo pastatai pertvarkyti į gyvenamuosius namus. 1935–1936 m. bažnyčia buvo remontuojama. 1946 m. bažnyčioje buvo įrengta Nacionalinės bibliotekos senųjų leidinių saugykla, vadinta Knygų rūmais. Gražinta Vilniaus arkivyskupijai 2011 m. Bibliotekos saugykla galutinai iškraustyta iki 2017 metų. Bažnyčia vienanavė, vėlyvojo baroko stiliaus, yra Šv. Barboros koplyčia. Atliekami bažnyčios istoriniai tyrimai, restauravimo darbai.

III. 1. 629

III. 1. 631

III. 1. 630

III. 1. 629

- 1895–1914 m.
- D. Visun, 1904 m.
- Rusų ir prancūzų k.
- 1905 m. rugsėjo 24 d. į Rygą.

III. 1. 630

- 1895–1914 m.
- D. Visun, 1910 m.
- Lenkų, rusų ir prancūzų k.

III. 1. 631

- 1895–1914 m.
- Dailininkas M. Dobužinskis.
- Šv. Eugenijos Raudonojo Kryžiaus draugija, Sankt Peterburgas, 1914 m.
- Rusų ir prancūzų k.

III. 1. 632

III. 1. 634

III. 1. 633

III. 1. 635

III. 1. 632

- 1915–1918 m.
- Georg Preuss, Berlynas.
- Vokiečių k.

III. 1. 633

- 1919–1940 m.
- Jan Buřhak.
- T. Jankowski, Vilnius, 1922 m.
- Lenkų ir prancūzų k.

III. 1. 634

- 1919–1940 m.
- Jan Buřhak.
- Książnica-Atlas, Lvovas, 1939 m.
- Lenkų ir anglų k.

III. 1. 635

- 1990–2025 m.
- Kęstutis Stoškus, 2002 m.
- Vilniaus galerija,
- www.vilniausgalerija.lt
- Lietuvių k.

Vilniaus Šv. Kazimiero (jėzuitų) bažnyčia

Bažnyčia pradėta statyti 1604 m. jėzuitų ordino iniciatyva, o 1606 m. pastatyta laikina bažnyčia. Statyba baigta 1618 m. Iš pradžių priklausė jėzuitams, o vėliau, 1773 m. uždarius jėzuitų ordiną, kurį laiką priklausė kunigams emeritams. 1799 m. bažnyčia tapo parapine. 1655 m. buvo apgriauta Rusijos kariuomenės, 1706 ir 1749 m. nukentėjo per gaisrus, o 1812 m. nuniokota Prancūzijos kariuomenės. Po visų šių nelaimių atstatyta, rekonstruota ar restauruota. 1832 m. bažnyčia uždaryta, 1840 m. pertvarkyta į cerkvę, o 1864–1868 m. – į Šv. Mikalojaus soborą. Buvo pažeminti bokštai, vietoj frontono pastatytas vidurinis bokštas. Bokštai ir kupolas uždengti svogūno formos šalmais, viduje sunaikintos freskos, pašalintos barokinės skulptūros, nugriauta mūrinė tvora su puošniais vartais. 1915 m. bažnyčia paversta Vokietijos kariuomenės evangelikų liuteronų bažnyčia, o 1917 m. grąžinta katalikams. 1922 m. bažnyčia perduota lenkams jėzuitams. 1925 m. restauruota. 1942 m. vietoj svogūno formos šalmų atstatyta Jogailaičių karūna. Nukentėjo 1944 m., po II pasaulinio karo buvo perimta lietuvių jėzuitų. Uždaryta 1949 m., bažnyčioje įrengtas vyno sandėlis. 1962–1966 m. bažnyčia restauruota, o 1966 m. joje įrengtas Ateizmo muziejus. 1988 m. grąžinta tikintiesiems, o 1990 m. jėzuitams. Tai pirmoji barokinė Vilniaus bažnyčia, turinti gotikos ir renesanso bruožų. Bažnyčia dvibokštė, bazilikinė, su kupolu, viduje trys dirbtinio marmuro altoriai. Bažnyčia suprojektuota pagal Romos Jėzaus (Il Gesù) bažnyčios pavyzdį.

III. 1. 636

III. 1. 637

III. 1. 636

- 1895–1914 m.
- K. Rio, Vilnius; A. Sala, Berlynas, apie 1897 m.
- Prancūzų ir rusų k.
- Užrašytas 1898 m. rugsėjo 3 d.
- Iš atvirukų serijos „Salut de Vilna“.

III. 1. 637

- 1895–1914 m.
- D. Visun, Vilnius, 1903 m.
- Rusų ir prancūzų k.
- I Prancūziją 1903 m. rugpjūčio 27 d.

III. 1. 638

III. 1. 639

III. 1. 640

III. 1. 638

- 1895–1914 m.
- D. Visun, Vilnius.
- Rusų ir prancūzų k.

III. 1. 639

- 1895–1914 m.
- D. Visun, Vilnius, 1906 m.
- Rusų, prancūzų ir lenkų k.

III. 1. 640

- 1895–1914 m.
- A. Fialko, Vilnius, apie 1903 m.
- Rusų ir prancūzų k.

III. 1. 641

- 1895–1914 m.
- A. Fialko, Vilnius, apie 1913 m.
- Rusų, prancūzų ir lenkų k.

III. 1. 641